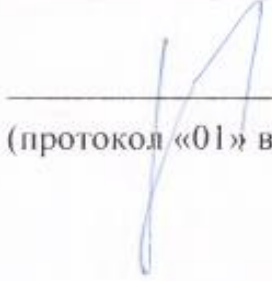

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів, економічних досліджень і туризму

ЗАТВЕРДЖЕНО КАФЕДРОЮ
Завідувач кафедри

 Олексій ЗОРЯ
(протокол «01» вересня 2025 року № 1)

РОБОЧА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

Навчальна музейно-екскурсійна практика

освітньо-професійна програма «Туризм»
спеціальність 242 Туризм і рекреація
галузь знань 24 Сфера обслуговування
рівень вищої освіти бакалавр
факультет/інститут обліку та фінансів

Полтава
2025-2026 н. р.

Робоча програма Навчальної музейно-екскурсійної практики для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Туризм» спеціальності 242 Туризм і рекреація.

Мова викладання державна.

Розробник: Олена Єгорова, професор кафедри фінансів, економічних досліджень і туризму, к. е. н., доцент.

«01» вересня 2025 року

Розробник Олена ЄГОРОВА

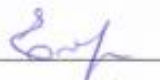
Погоджено гарантом освітньої програми «Туризм»

«01» вересня 2025 року

 Юрій ТЮТЮННИК

Схвалено ради з якості вищої освіти спеціальності «Туризм та рекреація»
протокол від 01 вересня 2025 року № 1.

Голова ради з якості вищої освіти
спеціальності «Туризм та рекреація»

 Олена ЄГОРОВА

1. Опис практики

Таблиця 1

Опис навчальної музейно-екскурсійної практики

Елементи характеристики	Денна форма здобуття освіти 242ТУР_бд_2024
Загальна кількість годин	180
у тому числі самостійної роботи	60
Кількість кредитів	6
Місце в Індивідуальному навчальному плані студента	обов'язкова
Рік навчання (курс)	2
Семестр	4
Форма семестрового контролю	диференційований залік

2. Заплановані результати навчання

Метою навчальної музейно-екскурсійної практики є поглиблення практичної підготовки здобувачів вищої освіти шляхом ознайомлення з діяльністю музейних закладів та особливостями екскурсійної роботи, набуття професійних навичок у музейній сфері, а також формування фахових компетентностей у застосуванні сучасних технологій підготовки, організації та проведення екскурсій як складника туристичного продукту.

Завдання навчальної музейно-екскурсійної практики:

- ознайомлення здобувачів вищої освіти з нормативно-правовими, організаційними, освітньо-методичними та науковими засадами діяльності музейних закладів;
- вивчення особливостей основних напрямів музейної діяльності, зокрема процесів комплектування, обліку, зберігання, експонування та використання музейних фондів;
- оволодіння методикою підготовки, організації та проведення екскурсій, зокрема музейних, з урахуванням особливостей різних категорій відвідувачів;
- формування практичних умінь розробки екскурсійного продукту, зокрема підготовки тексту екскурсії, технологічної документації та проведення екскурсії;
- набуття навичок застосування сучасних інформаційних, комунікаційних і цифрових технологій у музейній та екскурсійній діяльності;
- розвиток умінь продуктивного професійного спілкування, міжособистісної взаємодії та роботи з аудиторією під час обслуговування споживачів туристичних послуг;
- формування здатності критично аналізувати професійні ситуації, оцінювати власні знання та застосовувати їх у практичній діяльності;
- поглиблення теоретичних знань з фахових дисциплін і формування творчого підходу до розробки та реалізації музейно-екскурсійних проєктів;
- усвідомлення ролі музеїв як соціокультурних інститутів і складників туристичного продукту.

3. Передумови для проходження практики

Перелік базових навчальних дисциплін, що передують проходженню практики відповідно до структурно-логічної схеми освітньої програми: Історія та культура України, Туристичне краєзнавство, Українська мова (за професійним спрямуванням), Основи музеєзнавства та організація екскурсійних послуг, Безпека життєдіяльності та основи охорони праці в сфері обслуговування.

4. Результати проходження практики:

Компетентності:

загальні:

ЗК4. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.

спеціальні (фахові):

ФК9. Здатність забезпечувати безпеку туристів у звичайних та складних форс-мажорних обставинах.

ФК10. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал.

ФК12. Здатність визначати індивідуальні туристичні потреби, використовувати сучасні технології обслуговування туристів та вести презентаційну роботу.

Програмні результати навчання:

ПР6. Застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування туристів.

ПР9. Організовувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки.

ПР12. Застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг.

ПР18. Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях.

Співвідношення програмних результатів навчання із очікуваними результатами навчання

Програмний результат навчання (визначений освітньою програмою)	Очікувані результати навчання навчальної дисципліни
ПР6. Застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування туристів.	Застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування відвідувачів музеїв і екскурсантів.
ПР9. Організовувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі	Організовувати процес обслуговування відвідувачів музеїв і екскурсантів на основі

Програмний результат навчання (визначений освітньою програмою)	Очікувані результати навчання навчальної дисципліни
використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки.	використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки.
ПР12. Застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг.	Застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг.
ПР18. Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях.	Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх під час організації та проведення музейних екскурсій та інших професійних ситуаціях.

5. Програма практики

Тема 1. Нормативно-правові та організаційні засади діяльності музеїв в Україні. Закон України «Про музеї і музейну справу». Положення про Музейний фонд України. Інструкція з організації обліку музейних предметів. Планування та звітність музею. Структура та організація діяльності музейних закладів. Штатний розклад та посадові інструкції музейних працівників.

Тема 2. Музей як соціокультурний інститут: функції та напрями діяльності. Фондова, експозиційна, науково-дослідницька, освітньо-виховна діяльність музеїв. Основні функції музею як соціокультурного інституту. Охорона пам'яток історії та культури. Економічна діяльність музею. Основні та додаткові джерела фінансування: спонсорство, благодійність, гранти.

Тема 3. Комплектування, облік і зберігання музейних фондів. Музейні фонди. Джерела поповнення музейних фондів. Етапи комплектування музейних фондів. Первинний облік, інвентаризація, каталогізація музейних предметів. Диджиталізація обліку (стандарти, цифрові бази даних). Режим та особливості зберігання музейних фондів. Фактори, які впливають на стан збереження пам'яток. Консервація і реставрація музейних предметів.

Тема 4. Експозиційна (виставкова) діяльність музеїв. Етапи організації музейної експозиції. Формування концепції й теми експозиції. Проектування (наукове, художнє, технічне). Розробка тематично-експозиційного плану. Відбір експонатів. Складання текстів експлікації та етикетажу. Монтажене (технічне) проектування експозиції. Світлове та звукове оформлення (дизайн). Оформлення та монтаж експозиції. Найпоширеніші експозиційні прийоми. Імерсивні виставки.

Тема 5. Музейна комунікація. Особливості проведення екскурсій в музеях. Музейна комунікація: особливості та специфіка екскурсій для різних категорій відвідувачів, інклюзивні програми. Маркетинг музеїв. Брендинг музеїв. Цифрова комунікація та диджиталізація: сайти, соціальні мережі, віртуальні екскурсії та виставки. Рекламно-видавнича діяльність.

Тема 6. Музеї м. Полтави та Полтавської області. Державний історико-культурний заповідник «Поле Полтавської битви». Музей-садиба Івана Котляревського. Літературно-меморіальний музей Івана Котляревського. Літературно-меморіальний музей В. Г. Короленка. Літературно-меморіальний музей Панаса Мирного. Полтавський музей авіації і космонавтики. Полтавський художній музей (галерея мистецтв) імені Миколи Ярошенка. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному. Національний музей-заповідник М. В. Гоголя в Гоголевому. Історико-культурний заповідник «Більськ».

Тема 7. Нормативно-правові та організаційні засади екскурсійної діяльності в Україні. Нормативно-правове регулювання екскурсійної діяльності. Правовий статус екскурсанта: права та обов'язки екскурсантів (туристів). Страхування та забезпечення безпеки екскурсантів. Відповідальність суб'єктів туристичної діяльності. Організація підприємництва у сфері надання екскурсійних послуг. Організаційно-правові форми екскурсійного бізнесу. Ліцензування та сертифікація екскурсійної діяльності.

Тема 8. Екскурсійний продукт. Класифікація екскурсій. Види екскурсій за складом і кількістю учасників, за місцем проведення, способом пересування, формою проведення. Поняття екскурсійного продукту та пакета екскурсійних послуг. Обов'язкові та додаткові екскурсійні послуги. Програма обслуговування. Інновації та використання ІТ-технологій у проведенні екскурсій.

Тема 9. Методика підготовки та проведення екскурсії. Методи проведення екскурсії. Складові екскурсійної методики: загальна, спеціальна. Показ і розповіді в екскурсії. Прийоми показу. Розповідь (прийоми, вимоги). Варіанти поєднання показу і розповіді. Розробка екскурсійного маршруту (складання схеми руху, вибір об'єктів показу, визначення логічних зупинок та хронометражу).

Тема 10. Документальне і технічне забезпечення екскурсійної діяльності. Технологічні документи екскурсії. Технологічна карта екскурсії. Картка об'єкта. Схема маршруту транспортної екскурсії. Контрольний текст екскурсії. Складання індивідуального тексту екскурсії. Індивідуальний текст. «Портфель екскурсовода». Технічне забезпечення екскурсії: аудіогіди, мобільні додатки для екскурсій, віртуальна реальність, доповнена реальність. Мобільні платформи для організації екскурсій.

Тема 11. Професійна майстерність і техніка ведення екскурсії. Функції екскурсовода, гіда, турлідера. Складові професійної майстерності екскурсовода. Вимоги до екскурсовода. Майстерність екскурсовода. Культура мови, жести та міміка екскурсовода. Робота з аудиторією. Логічні переходи між частинами екскурсії. Управління психологічним кліматом та вирішення конфліктів.

Індивідуальне завдання «Комплексне проєктування музейної екскурсії». Визначення теми, мети екскурсії. Відбір і вивчення екскурсійних об'єктів. Комплексний відбір об'єктів, складання індивідуального тексту/портфеля, методичної розробки та проведення захисту/апробації екскурсії.

6. Структура (тематичний план) практики

Таблиця 3

Структура (тематичний план) навчальної музейно-екскурсійної практики

Назви тем	Кількість годин		
	денна форма здобуття освіти 242ТУР_бд_2024		
	усього	у тому числі	
		навчальні заняття	самостійна робота
Тема 1. Нормативно-правові та організаційні засади діяльності музеїв в Україні.	13	10	3
Тема 2. Музей як соціокультурний інститут: функції та напрями діяльності.	13	10	3
Тема 3. Комплектування, облік і зберігання музейних фондів.	13	10	3
Тема 4. Експозиційна (виставкова) діяльність музеїв.	13	10	3
Тема 5. Музейна комунікація.	13	10	3
Тема 6. Музеї м. Полтави та Полтавської області.	23	20	3
Тема 7. Нормативно-правові та організаційні засади екскурсійної діяльності в Україні.	13	10	3
Тема 8. Екскурсійний продукт.	13	10	3
Тема 9. Методика підготовки та проведення екскурсії.	13	10	3
Тема 10. Документальне і технічне забезпечення екскурсійної діяльності.	13	10	3
Тема 11. Професійна майстерність і техніка ведення екскурсії.	13	10	3
Індивідуальні завдання	27	—	27
Разом	180	120	60

5. Вимоги до баз практики

Навчальна музейно-екскурсійна практика проводиться у навчальних аудиторіях, комп'ютерних лабораторіях, музеях Університету (Народний музей історії ПДАУ, контактний музей «Поза часом» бібліотеки ПДАУ, Анатомічний музей, Музей гирьового спорту) та на інших об'єктах структурних підрозділів Університету, які повинні мати відповідне матеріально-технічне (комп'ютерна техніка), організаційне (доступ до мереж Інтернет) і навчально-методичне забезпечення.

8. Організація проведення практики

Організаційними заходами, що забезпечують підготовку та порядок проведення практики здобувачів вищої освіти є:

- розробка наскрізної і робочих програм практик;
- визначення баз практики;
- укладання договорів про проведення практики здобувачів вищої освіти між

Університетом та підприємствами (установами, організаціями тощо);

- розподіл здобувачів вищої освіти за базами практики;
- підготовка для баз практики інформації про обсяги, зміст, період проведення практики здобувачів вищої освіти, потреби в обладнанні та матеріалах тощо;
- призначення керівників практики;
- складання індивідуальних завдань на практику;
- проведення настановчих зборів здобувачам вищої освіти;
- підготовка звітної документації за результатами проведення практики;
- інші заходи.

Відповідальність за організацію та проведення практики покладається на ректора Університету. Загальну організацію практики та контроль за її проведенням в Університеті здійснює керівник виробничої практики навчального відділу, на факультеті – декан, на кафедрах – завідувачі кафедр.

Функції організаторів, керівників та учасників практики визначаються Положенням про проведення практики здобувачів вищої освіти.

Заходи, пов'язані з організацією практики здобувачів вищої освіти, визначаються наказом ректора Університету про проведення практики здобувачів вищої освіти.

Навчальна музейно-екскурсійна практика проводиться для академічної групи.

Навчальна практика здійснюється тривалим окремим періодом у межах навчального року.

Керівник навчальної практики від кафедри:

- розробляє методичне забезпечення практики здобувачів вищої освіти;
- проводить здобувачам вищої освіти інструктаж із безпеки життєдіяльності;
- забезпечує якість проходження практики здобувачів вищої освіти згідно з її програмою;
- розробляє та видає індивідуальні завдання здобувачам вищої освіти (за наявності);
- здійснює контроль за виконанням програми практики та термінами її проходження;
- перевіряє щоденники навчальної практики та оцінює результати її проходження здобувачами вищої освіти;
- подає звіт керівника навчальної практики на кафедру та керівнику виробничої практики навчального відділу;
- здійснює виконання інших функцій, визначених законодавством та внутрішніми нормативно-правовими актами Університету.

Здобувачі вищої освіти, які проходять навчальну практику, зобов'язані:

- ознайомитися з програмою практики;
- отримати документи для проходження практики;
- пройти інструктаж із безпеки життєдіяльності та дотримуватися правил безпеки життєдіяльності;
- виконувати завдання, передбачені програмою практики;
- оформити звітну документацію з практики та подати її керівнику практики від кафедри.

9. Вимоги до звітної документації з практики

Після закінчення періоду практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми практики. Форми звітності визначаються наскрізною та робочою програмами практики. До звітної документації навчальної практики відноситься щоденник практики.

За результатами проходження навчальної практики здобувачем вищої освіти подається керівнику практики від кафедри для перевірки та оцінювання щоденник навчальної практики. У щоденнику практики здобувач вищої освіти у хронологічному порядку відображає зміст виконуваної ним роботи під час практики з коротким її аналізом. Щоденник практики обов'язково підписується керівниками практики.

Критерії оцінювання та схема нарахування балів із навчальної практики визначаються науково-педагогічними працівниками кафедри і вказуються у робочій програмі практики.

За підсумками навчальної практики проводиться семестровий контроль у формі диференційованого заліку. Диференційований залік виставляється в останній день практики.

Оцінювання результатів навчальної музейно-екскурсійної практики здійснюється керівником практики від кафедри на підставі:

- повноти та якості виконання здобувачем вищої освіти програми практики;
- оформлення та змістовності наповнення щоденника практики й інших матеріалів, передбачених робочою програмою практики.

10. Підведення підсумків практики і оцінювання її результатів

Після закінчення періоду практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми практики. Форми звітності визначаються наскрізною та робочою програмами практики. До звітної документації навчальної практики відноситься щоденник практики.

За результатами проходження навчальної практики здобувачем вищої освіти подається керівнику практики від кафедри для перевірки та оцінювання щоденник навчальної практики. У щоденнику практики здобувач вищої освіти у хронологічному порядку відображає зміст виконуваної ним роботи під час практики з коротким її аналізом. Щоденник практики обов'язково підписується керівниками практики.

Критерії оцінювання та схема нарахування балів із навчальної практики визначаються науково-педагогічними працівниками кафедри і вказуються у робочій програмі практики.

За підсумками навчальної практики проводиться семестровий контроль у формі диференційованого заліку. Диференційований залік виставляється в останній день практики. Оцінювання її результатів здійснюється керівником практики від кафедри на підставі:

- повноти та якості виконання здобувачем вищої освіти програми практики й індивідуального завдання (за наявності);

– оформлення та змістовності наповнення щоденника практики й інших матеріалів, передбачених робочою програмою практики.

Схему нарахування балів та критерії оцінювання навчальної практики «Навчальна музейно-екскурсійна практика» наведено в табл. 3 і 4.

Таблиця 3

**Схема нарахування балів з навчальної практики
«Навчальна музейно-екскурсійна практика»**

Параметри оцінки	Результат оцінювання
Проходження практики (виконання програми практики)	0-85
у т. ч. виконання завдань на навчальних заняттях	0-60
виконання індивідуального завдання	0-25
Оформлення результатів практики (щоденника)	0-15
Підсумкова оцінка: кількість балів за 100-баловою шкалою 4-баловою шкалою оцінка ЄКТС	

Таблиця 4

**Шкала та критерії оцінювання навчальної практики
«Навчальна музейно-екскурсійна практика»**

Кількість балів	Критерії оцінювання
Проходження практики (виконання завдань на навчальних заняттях)	
54-60	Завдання виконані у повному обсязі, без помилок, що свідчить про високий рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчальної практики. Продемонстровано здатність на високому (відмінному) рівні: – застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування відвідувачів музеїв і екскурсантів; – організовувати процес обслуговування відвідувачів музеїв і екскурсантів на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки; – застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг; – адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх під час організації та проведення музейних екскурсій та інших професійних ситуаціях.
49-53	Завдання виконані у повному обсязі без суттєвих помилок, що свідчить про дуже добрий рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчальної практики. Продемонстровано здатність на дуже доброму рівні: – застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування відвідувачів музеїв і екскурсантів; – організовувати процес обслуговування відвідувачів музеїв і екскурсантів на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів

Кількість балів	Критерії оцінювання
	якості і норм безпеки; – застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг; – адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх під час організації та проведення музейних екскурсій та інших професійних ситуаціях.
44-48	Завдання виконані у повному обсязі без суттєвих помилок, що свідчить про добрий рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчальної практики. Продемонстровано здатність на доброму рівні: – застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування відвідувачів музеїв і екскурсантів; – організовувати процес обслуговування відвідувачів музеїв і екскурсантів на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки; – застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг; – адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх під час організації та проведення музейних екскурсій та інших професійних ситуаціях.
36-43	Завдання виконані у повному обсязі, але із суттєвими помилками, що свідчить про задовільний рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчальної практики. Продемонстровано здатність на задовільному рівні: – застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування відвідувачів музеїв і екскурсантів; – організовувати процес обслуговування відвідувачів музеїв і екскурсантів на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки; – застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг; – адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх під час організації та проведення музейних екскурсій та інших професійних ситуаціях.
1-35	Завдання виконані не у повному обсязі, із суттєвими помилками, що свідчить про незадовільний рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчальної практики. Продемонстровано незадовільний рівень: – застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування відвідувачів музеїв і екскурсантів; – організовувати процес обслуговування відвідувачів музеїв і екскурсантів на основі використання сучасних інформаційних,

Кількість балів	Критерії оцінювання
	комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки; – застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг; – адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх під час організації та проведення музейних екскурсій та інших професійних ситуаціях.
0	Відсутність виконаних завдань, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення результатів навчання.
Проходження практики (виконання індивідуальних завдань)	
23-25	Завдання виконано без помилок, що свідчить про високий рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчальної практики. Проявлено високий рівень розробки екскурсії, зокрема: – творчий підхід до вибору теми та її актуальність для аудиторії; – глибина дослідження потенційних експонатів; – логічність структури екскурсії та послідовність подачі інформації; – використання інтерактивних елементів та візуальних матеріалів; – урахування часу, зручності та безпеки при проведенні екскурсії. Продемонстровано здатність на високому (відмінному) рівні: – застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування відвідувачів музеїв і екскурсантів; – організовувати процес обслуговування відвідувачів музеїв і екскурсантів на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки; – застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг; – адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх під час організації та проведення музейних екскурсій та інших професійних ситуаціях.
19-22	Завдання виконано без суттєвих помилок, що свідчить про добрий дуже добрий рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчальної практики. Проявлено дуже добрий або добрий рівень розробки екскурсії, зокрема: – творчий підхід до вибору теми та її актуальність для аудиторії; – глибина дослідження потенційних експонатів; – логічність структури екскурсії та послідовність подачі інформації; – використання інтерактивних елементів та візуальних матеріалів; – урахування часу, зручності та безпеки при проведенні екскурсії. Продемонстровано здатність на доброму або дуже доброму рівні: – застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування відвідувачів музеїв і екскурсантів;

Кількість балів	Критерії оцінювання
	– організовувати процес обслуговування відвідувачів музеїв і екскурсантів на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки; – застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг; – адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх під час організації та проведення музейних екскурсій та інших професійних ситуаціях.
15-18	Завдання виконано з суттєвими помилками, що свідчить про задовільний рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчальної практики. Проявлено задовільний рівень розробки екскурсії, зокрема: – підхід до вибору теми та її актуальність для аудиторії; – глибина дослідження потенційних експонатів; – логічність структури екскурсії та послідовність подачі інформації; – використання інтерактивних елементів та візуальних матеріалів; – урахування часу, зручності та безпеки при проведенні екскурсії. Продemonстровано здатність на задовільному рівні: – застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування відвідувачів музеїв і екскурсантів; – організовувати процес обслуговування відвідувачів музеїв і екскурсантів на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки; – застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг; – адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх під час організації та проведення музейних екскурсій та інших професійних ситуаціях.
1-14	Завдання виконано із суттєвими помилками, що свідчить про незадовільний рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчальної практики. Проявлено незадовільний рівень розробки екскурсії, зокрема відсутність: – творчого підходу до вибору теми та її актуальність для аудиторії; – глибини дослідження потенційних експонатів; – логічність структури екскурсії та послідовність подачі інформації; – використання інтерактивних елементів та візуальних матеріалів; – урахування часу, зручності та безпеки при проведенні екскурсії. Продemonстровано незадовільний рівень: – застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування відвідувачів музеїв і екскурсантів; – організовувати процес обслуговування відвідувачів музеїв і екскурсантів на основі використання сучасних інформаційних,

Кількість балів	Критерії оцінювання
	комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки; – застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг; – адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх під час організації та проведення музейних екскурсій та інших професійних ситуаціях.
0	Відсутність виконаних завдань, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення результатів навчання.
Оформлення результатів практики (щоденника)	
11-15	правильне оформлення щоденника відповідно до стандартів, чітке, повне та послідовне викладення у хронологічному порядку змісту розглянутих під час практики питань, матеріал подано систематизовано з виділенням головного, відсутність орфографічних і синтаксичних помилок.
6-10	правильне оформлення щоденника відповідно до стандартів, послідовне, але недостатньо повне, викладення у хронологічному порядку змісту розглянутих під час практики питань, матеріал подано без систематизацією виділення головного і, розкриттям суті, наявність незначних орфографічних і синтаксичних помилок.
1-5	нечітке, неповне та непослідовне розкриття змісту розглянутих питань, наявність орфографічних і синтаксичних помилок.
0	Відсутність щоденника, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення результатів навчання.

11. Політика проходження практики

- щодо термінів проходження та звітування за результатами практики: усі теми, передбачені робочою програмою практики, мають бути виконані у встановлені терміни; повністю оформлений щоденник з практики подається на кафедру не пізніше останнього дня практики;

- щодо академічної доброчесності: документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ: <https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>. Дотримання академічної доброчесності передбачає: самостійне виконання тематичного плану практики (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); покликання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації;

- щодо оскарження результатів оцінювання: особливості процедури оскарження результатів оцінювання регламентовані Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачами вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/>

node/5555/polozhennyaproocinyuvannyazdobuvachiv2025.pdf.

14. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Основи музеєзнавства / О. В. Виноградова, В. Г. Дарчук ; за ред. О. В. Виноградової ; М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. Львів : Магнолія 2006, 2023. 183 с.

2. Про музеї та музейну справу : Закон України» від 29.06.1995 № 249/95-ВР (редакція від 10.08.2024). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 28.08.2025).

3. Про туризм : Закон України» від 15 вересня 1995 р. № 324/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 28.08.2025).

4. Торяник В. М., Джинджоян В. В., Хрідочкін А. В. Основи музеєзнавства: навч. посіб. Київ : Каравела, 2024. 295 с.

5. Торяник В. М., Хрідочкін А. В., Джинджоян В. В. Екскурсологія: підручник / за заг. ред. В. О. Негодченко. Київ : Каравела, 2023. 369 с.

Допоміжні

1. Антоненко В., Хуткий В. Музеї як туристичний ресурс в умовах пандемії COVID-19: виклики та нові можливості. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Туризм*. 2021. Вип. 4(1). С. 54–73. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-7603.4.1.2021.235149>.

2. Антоненко В., Хуткий В. Музеї як туристичний ресурс: культурно-просвітницькі проєкти в сучасному культурному просторі туристичної дестинації. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Туризм*. 2021. Том 4 № 2. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-7603.4.2.2021.249698>.

3. Влащенко Н. М., Тонкошкур М. В. Інноваційні технології в туризмі : навч. посіб. Харків : Харків. нац. ун-т міськ. госп. ім. О. М. Бекетова, 2022. 214 с.

4. Гайдай О. М. Музеєзнавство : навч. посіб. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 212 с.

5. Єгорова О. В., Скляр Г. П., Логвин М. М., Карпенко Н. М., Тютюнник Ю. М. Інноваційні методи проведення музейних екскурсій. *Актуальні проблеми сталого розвитку*. 2025. Том 2(3). С. 22-28. DOI: [https://doi.org/10.60022/2\(3\)-3S](https://doi.org/10.60022/2(3)-3S).

6. Інструкція з організації обліку музейних предметів: Наказ Міністерства культури України від 21.07.2016 № 580. Мін'юст України від 12.08.2016 № 1129/29259. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1129-16#Text> (дата звернення: 28.08.2025).

7. Кадол О. Роль музеїв у збереженні культурної спадщини України в умовах воєнних викликів. *Філософія та управління*. 2025. № 1(5). С. 51–58. DOI: <https://doi.org/10.70651/3041-248X/2025.1.06>.

8. Карпюк А., Трофімук-Кирилова Т. Роль музеїв у туристичному розвитку та екскурсійній сфері міста Луцька. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 42. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-56>.

9. Ковальчук Є. І., Надольська В. В. Музеєзнавство: навчально-методичні матеріали для підготовки бакалавра спеціальності 027 «Музеєзнавство,

пам'яткознавство» освітньо-професійної програми «Музейний менеджмент, культурний туризм». Луцьк, 2023. 60 с.

10. Козловський Є., Крупа І. Національна культурна спадщина регіону як чинник розвитку культурно-пізнавального туризму. *Географія та туризм*, 2021. Вип. 14. С. 63–68.

11. Кривенко Є. Є., Покоłodна М. М. Сучасні інноваційні форми проведення екскурсій. *Сучасні тенденції розвитку індустрії туризму та гостинності: глобальні виклики: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 15 квітня 2024 р.)*. Харків: ХНУМГ імені О.М. Бекетова, 2024. С. 252–254. URL : https://tourlib.net/statti_ukr/krivenko.htm.

12. Кузьмук О. Роль музеїв у культурному та соціально-економічному розвитку країни: зарубіжний досвід. Аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/rol-muzeiv-u-kulturnomu-ta-socialno-ekonomichnomu-rozvitku> (дата звернення: 28.08.2025).

13. Лавренко В. Практичне музеєзнавство. Дніпро : ЛПРА, 2023. 116 с.

14. Любіцева О. О., Шпарага Т. І. Музейний туризм : навч. посіб. Київ, 2021. 150 с.

15. Мальська М. П., Паньків Н. М. Туристично-ресурсний потенціал території : підруч. для студ. спец. 242 «Туризм» Київ : Піча Ю. В., 2023. 533 с.

16. Музеєзнавство, екскурсознавство, охорона пам'яток: метод. вказівки до проведення семінарських занять з дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ден. та заоч. форми здобуття освіти зі спец. 242 «Туризм» / Державний біотехнологічний університет; авт.-уклад. А.С.Лапченко. Харків : [б. в.], 2023. 24 с.

17. Положення про Музейний фонд України : Постанова Кабінету Міністрів України; Положення від 20.07.2000 № 1147 (редакція від 30.04.2024). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1147-2000-%D0%BF#Text> (дата звернення: 28.08.2025).

18. Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися державними і комунальними закладами культури : Постанова Кабінету Міністрів України від 12.12.2011 № 1271. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1271-2011-%D0%BF#Text> (дата звернення: 28.08.2025).

19. Руденко С. Б. Музей як технологія : монографія. Київ : Видавництво Ліра-К, 2021. 436 с.

20. Тютюнник Ю. М., Удовиченко І. А., Федорченко Л. В. Динаміка показників діяльності музейних закладів Полтавської області. *Туризм і рекреація в Україні у воєнний та повоєнний час* : збірник матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., 28 червня 2024 р. Полтава : ПДАУ, 2024. С. 150–152.

21. Якименко-Терещенко Н. В., Чайка Т. Ю., Яріко М. О. Квест-екскурсії з віртуальним гідом як інноваційні події продукти індустрії туризму та гостинності. *Інновації та технології в сфері послуг і харчування*. 2023. № 1 (7). С. 42-47. DOI: [https://doi.org/10.32782/2708-4949.1\(7\).2023.8](https://doi.org/10.32782/2708-4949.1(7).2023.8).

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. UA.IGotoWorld.com. URL: https://ua.igotoworld.com/ua/poi_catalog/2098-32-museums-poltava-oblast.htm?page=2 (дата звернення: 28.08.2025).

2. Все про туризм: туристична бібліотека. URL: <http://tourlib.net/>.
3. Всесвітня туристична організація. URL: <http://www2.unwto.org/>.
4. Екскурсії та активності. Національний музей історії України. URL : <https://nmiu.org/events/excursions-and-activities> (дата звернення: 28.08.2025).
5. Заклади. Офіційний веб-сайт Управління культури Департаменту культури, молоді та сім'ї Полтавської міської ради. URL: <https://kultura-poltava.gov.ua/common/institutions> (дата звернення: 28.08.2025).
6. Історія. Полтавський державний аграрний університет. URL: <https://www.pdau.edu.ua/content/istoriya> (дата звернення: 28.08.2025).
7. Лекції з онлайн-курсу для музейників і музейниць «Як ми згадуватимемо?». Інша освіта. URL: <https://insha-osvita.org/lektsii-z-onlain-kursu-dlia-muzeinykiv-i-muzeinyts-iak-my-zhaduvatymemo-teper-dostupni-dlia-vsikh/> (дата звернення: 28.08.2025).
8. Музеї Полтавської області. Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Музеї_Полтавської_області (дата звернення: 28.08.2025).
9. Офіційний сайт Департаменту культури і туризму Полтавської обласної військової адміністрації. URL: <https://culture.poda.gov.ua/?categoryId=9607> (дата звернення: 28.08.2025).
10. Офіційний сайт Державного агентства розвитку туризму України. URL: <https://www.tourism.gov.ua/> (дата звернення: 28.08.2025).
11. Офіційний сайт Державного історико-культурного заповідника «Поле Полтавської битви». URL: <https://battle-poltava.org.ua/uk/> (дата звернення: 28.08.2025).
12. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://stat.gov.ua/uk> (дата звернення: 28.08.2025).
13. Офіційний сайт Національної туристичної організації. URL: https://nto.ua/index_ua.html (дата звернення: 28.08.2025).
14. Офіційний сайт Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішньому. URL: <https://opishne-museum.gov.ua/> (дата звернення: 28.08.2025).
15. Офіційний сайт Полтавського художнього музею (галереї мистецтв) імені Миколи Ярошенка. URL: <https://gallery.pl.ua/> (дата звернення: 28.08.2025).